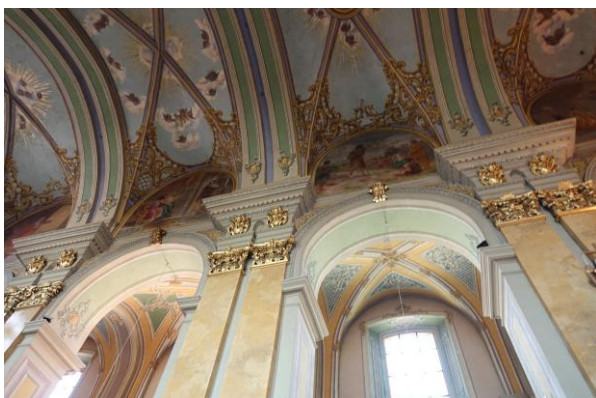

**Bazylika Archikatedralna
pw. św. Jana Chrzciciela oraz Wniebowzięcia NMP w Przemyślu**

**PROGRAM PRAC BADAWCZYCH ORAZ KONSERWACJI I RESTAURACJI
POLICHROMII W NAWACH, ZAKRYSTII I SKARBCU WRAZ Z DREWNIANYMI
BOAZERIAMI**

Autorzy programu: mgr Maciej Filip, mgr Aneta Filip

Rzeszów, sierpień 2022

ZAKRES ELEMENTÓW OBJĘTYCH PROGRAMEM PRAC BADAWCZYCH

- ❖ Polichromia w nawach
- ❖ Polichromia w zakrystii i skarbcu

ZAKRES ELEMENTÓW OBJĘTYCH PROGRAMEM PRAC KONSERWATORSKICH

KONSERWACJA I RESTAURACJA WYSTRÓJU ŚCIAN (POLICHROMIE NA ŚCIANACH, SKLEPIENIACH I DETALACH ARCHITEKTONICZNYCH)

- ❖ Polichromia baldachim ok. 1730 r.
- ❖ Polichromia w nawach
- ❖ Ewentualna starsza polichromia odkryta w trakcie badań konserwatorskich (w nawach zakrystii i skarbcu)

KONSERWACJA I RESTAURACJA DREWNIANYCH BOAZERII

Spis treści

PROGRAM PRAC BADAWCZYCH ORAZ KONSERWACJI I RESTAURACJI POLICHROMII W NAWACH, ZAKRYSTII I SKARBCU WRAZ Z DREWNIANYMI BOAZERIAMI	1
ZAKRES ELEMENTÓW OBJĘTYCH PROGRAMEM PRAC BADAWCZYCH	2
ZAKRES ELEMENTÓW OBJĘTYCH PROGRAMEM PRAC KONSERWATORSKICH	2
1. PRACE BADAWCZE ORAZ KONSERWACJA I RESTAURACJA WYSTRÓJU ŚCIAN (POLICHROMIE NA ŚCIANACH, SKLEPIENIACH I DETALACH ARCHITEKTONICZNYCH).....	6
1.1. HISTORIA I OPIS	7
1.2. BUDOWA TECHNOLOGICZNA I STAN ZACHOWANIA	10
1.3. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	11
2. PROGRAM KONSERWACJI I RESTAURACJI DREWNIANYCH BOAZERII Z ŁAWKAMI W STREFIE COKOŁOWEJ	14
2.1. OPIS	14
2.2. BUDOWA TECHNOLOGICZNA	14
2.3. STAN ZACHOWANIA	14
2.4. ELEMENTY DREWNIANE (BOAZERIE Z ŁAWKAMI).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3. SPIS FOTOGRAFII	16

HISTORIA OGÓLNA KATEDRY¹

Pierwszą katedrą od powstania diecezji przemyskiej w roku 1375 stanowił do 1412 roku drewniany kościółek pod wezwaniem świętych Piotra i Pawła, stojący na placu obok dzisiejszego kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa. Jako druga katedra służyła w latach 1412 – 1460 roku ruska cerkiew katedralna wzniesiona z kamienia ciosowego na dziedzińcu przemyskiego Zamku.

Budowę obecnej katedry w stylu gotyckim rozpoczął wraz z Kapitułą biskup Mikołaj Błażejowski po 1465 roku. Jej pozostałościami są mury i filary. Pierwotny kościół gotycki składający się z czteroprzęsłowego korpusu i trójprzęsłowego prezbiterium uległ spaleniowi podczas najazdu Wołochów w 1495 r. Odbudowę rozpoczęto na początku XVI w., ponownie w stylu gotyckim, pozyskując środki na odbudowę z kapituły przemyskiej, a zakończono w 1549 r. Z tego okresu pochodzi zachowane do dziś sklepienie gwiaździste, zdobione wczesnorenesansową polichromią. W 1587 r. z inicjatywy starosty przemyskiego Jana Tomasza Drohojowskiego dobudowano kaplicę Drohojowskich, przylegającą od północnej strony do korpusu nawowego o cechach renesansowych. Została ona przekształcona na obecną kaplicę Najświętszego Sakramentu, w miejscu wcześniejszej rotundy św. Mikołaja. Z powodu nieustannego zagrożenia najazdami Tatarów i Wołochów kościół ufortyfikowano, otoczono murem i wyposażono w armaty. Prace trwały od 1460 do 1571 roku.

Pod prezbiterium znajdują się fundamenty późnoromańskiej kamiennej rotundy z pierwszej połowy XIII w. Do początku XVIII wieku służyła ona biskupom w gotyckiej szacie, do momentu przebudowy katedry w duchu baroku przez bpa Antoniego Fredrę herbu Bończa około 1725 r. Fredro przekształcił korpus na pseudohalę i poprzedził go późnobarokową kruchtą. Od strony południowej dobudował nową kaplicę grobową Fredrów. W 1733 r. zawaliło się sklepienie, które ze względu na swój ciężar spowodowało znaczne spustoszenie. Przebiwszy posadzkę i kolebkowe sklepienie krypt katedralnych, pogrzebało w podziemiach ok. sześćdziesiąt nagrobków i epitafiów, liczne kurdybany, ołtarze i obrazy barokowego wyposażenia świątyni. Była to najdotkliwsza strata w historii założenia. Prace nad odbudową świątyni były kontynuowane po śmierci biskupa Fredry w 1734 r. przez kolejnych 10 lat. W kryptach odbudowano nowe sklepienia. Etap prac późnobarokowych kończy dekoracja malarska autorstwa Stanisława Strońskiego. Na przełomie XIX i XX wieku poddano go kolejnej przebudowie, przywracając najstarszym częściom kościoła gotycki charakter. Stojąca obok kościoła dzwonnica mieszkańcom Przemyśla często służy za punkt orientacyjny.

¹ Historia obiektu z artykułu Grażyny Stojak „Pierwsza katedra przemyska: Bazylika Mniejsza, Archikatedra Metropolii Przemyskiej, katedra pw. św. Jana Chrzciciela i Wniebowzięcia NMP”, „Renowacje i Zabytki”, nr 2, 2014, s. 61-63, *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, T. X: Miasto Przemyśl, cz. 1: Zespoły sakralne, pod red. Jakuba Sito, Warszawa 2004.

Od lat 80. XIX wieku do 1907 trwała renowacja świątyni, jej architektem był Tomasz Pryliński, zaś za rzeźby odpowiadał Ferdynand Majerski. Poważna przebudowa świątyni miała miejsce za biskupa Łukasza Soleckiego (1882-1900). Głównym jej architektem mianowano Tomasza Prylińskiego z Krakowa, a za prace rzeźbiarskie odpowiedzialnym był Ferdynand Majerski z Przemyśla. W prezbiterium przeprowadzono regotyżację: odbito tynki ze ścian wewnętrznych oraz elewacji, ściany oblicowano okładziną z ciosu kamiennego, wykonano portal prowadzący do zakrystii, przywrócono okna gotyckie wzbogacając je o maswerki, przeprowadzono regotyżację skarp. Wówczas powstał ołtarz główny wykonany przez rzeźbiarza Ferdynanda Majerskiego posiadającego w Przemyślu znaną pracownię rzeźbiarsko-stolarsko- kamieniarską na podstawie projektu Tomasza Prylińskiego. Ten sam rzeźbiarz wykonał nowe ołtarze boczne i ławki oraz boazerię ze stallami. Dla upamiętnienia jego głowa została wykuta w kamieniu gzymsu na zewnętrznej fasadzie świątyni. Zakupiono także zaprojektowane przez Jana Matejkę i Tomasza Prylińskiego a wykonane przez Lisiewicza i Unieżyckiego nowe witraże. W wyniku zniszczeń wojennych witraże zostały odtworzone w 1957 r. wg projektu Józefa Mehoffera i Tadeusza Wojciechowskiego. Po śmierci biskupa Soleckiego w 1900 roku jego dzieło kontynuował biskup Sebastian Pelczar (1900-1924). W latach 1900-1913 prace prowadzono wg projektu Stanisława Majerskiego syna Ferdynanda, architekta związanego z Przemyślem pod nadzorem Komitetu Odnowienia Katedry. Z tego czasu (1901 r.) pochodzą blendy na elewacji północnej prezbiterium oraz malowidła artysty malarza z Krakowa Tadeusza Popiela z udziałem Marcelgo Harasimowicza. Powrócono także do kontynuacji budowy wieży katedralnej, podciągając drugą kondygnację, dając na jej narożach czterometrowej wysokości figury i umieszczając cztery podświetlane tarcze zegarowe o średnicy 2,5 m. Całość 71 metrowej wieży zwieńczono pseudobarokowym hełmem zwieńczonym 4,5 metrowym krzyżem. W latach 1962-63 miała miejsce konserwacja prezbiterium, podczas której odsłonięto zatynkowaną, renesansową polichromię, usuwając malowidła Tadeusza Popiela od strony łuku tęczowego. W latach 1968-69 wzmocniono konstrukcję sklepienia prezbiterium. W 1970 r. usunięto ze sklepienia malowidła Tadeusza Popiela i odsłonięto polichromię z lat 40-tych XVI w. Lata 1971-1973 to kolejna konserwacja prezbiterium, której przewodniczył Prof. Władysław Zalewski z Krakowa. Zdecydowano wówczas o usunięciu malowideł Popiela ze ścian prezbiterium, gdyż tworzyły dysonans do renesansowej dekoracji sklepienia. Pozostawiono dekorację malarską w blendach. W latach 1995-1999 konserwator dzieł sztuki Wojciech Kozak przeprowadził m.in. konserwację malowideł Tadeusza Popiela w blendach okiennych. W 2015 r. rozpoczął się I etap konserwacji ścian i sklepień prezbiterium wraz z detalem architektonicznym, który objął pierwsze przęsło prezbiterium. Przeprowadzono konserwację kamienia – detalu architektonicznego (konsolki, słuźki), konserwację polichromowanych zworników kamiennych, konserwację ceramicznych żeber sklepiennych, konserwację tynków sklepienia wraz z dekoracją, watek kamienny ścian oraz belkę tęczową. Prace prowadziła firma konserwatorska Piotr Biało z Krakowa.

1. PRACE BADAWCZE ORAZ KONSERWACJA I RESTAURACJA WYSTRÓJU ŚCIAN (POLICHROMIE NA ŚCIANACH, SKLEPIENIACH I DETALACH ARCHITEKTONICZNYCH)

- ❖ **Polichromia baldachim ok. 1730 r.**
- ❖ **Polichromia w nawach**
- ❖ **Ewentualna starsza polichromia odkryta w trakcie badań konserwatorskich (w nawach zakrystii i skarbcu)**

1.1. HISTORIA I OPIS²

Polichromia Baldachim

Czas powstania: ok. 1730 r.

Polichromia powstała w czasie barokizacji katedry za rządów biskupa Aleksandra Antoniego Fredry (1724-1734), jest jedyną pozostałością wystroju malarskiego z tego okresu.

Baldachim w czerwono-brązowym kolorze z jasnozielonym lambrekinem, podtrzymywany przez dwa aniołki w błękitnej i zielonej rozwianej przepasce na biodrach. Na tle spływającej spod baldachimu draperii złotobrązowy kartusz z równoramiennym krzyżem na niebieskim tle. Znajduje się na drugim filarze po prawej stronie.

Detale architektoniczne i polichromia w nawach

Czas powstania: 1901-1902 r.

Polichromie w nawach wykonane w 1902 r. przez Tadeusza Popiela. Kompozycja podporządkowana 4-przęsłowemu podziałowi wnętrza. Na sklepieniu główki anielskie w obłokach i gloriach, na spływach ornamentyka neobarokowa i neorokokowa. W podłuczach arkad i na pilastrach iluzjonistyczne imitacje płycin, na pilastrach od strony nawy marmoryzacje. Kapitele pilastrów oraz ornamentyka ściany podchórza złoczone.

Nawa główna- w lunetach osiem scen z życia Matki Boskiej i Św. Jana Chrzciciela. Po prawej: Zwiastowanie, Boże Narodzenie, Pieta, Koronacja Matki Boskiej. Po lewej Zwiastowanie Zachariaszowi, Nauczanie, Napominanie Heroda, Ścięcie Jana Chrzciciela. Nad tęczą Adoracja Najświętszego Sakramentu. Nad chórem muzycznym: Muzykujące Anioły. Polichromia na sklepieniu podkreśla architektoniczny, czteroprzęsłowy podział, motywem dekoracyjnym główki anielskie w obłokach i gloriach, na spływach ornamentyka neobarokowa i neorokokowa. W nawach bocznych na ścianach zachodnich medaliony.

Scena Zwiastowanie

Maria Panna w białej sukni i ciemnoniebieskim płaszczu na ramionach, głowa pochylona okryta białym welonem, ręce złożone na piersiach. Zwrócona $\frac{3}{4}$ w lewo ku zjawiającemu się archaniołowi. Tłem jest wnętrze o ścianach w tonacji ochry i szarości. Archanioł Gabriel w locie, z rozpostartymi skrzydłami rozwianą szatą w kolorze błękitu cieniowanego różem, w ręce trzyma białą lilię. Za nim błękitne niebo z obłokami i zielone niskie drzewo. Z prawej, za Panną Marią klęcznik w kolorze mahoni i różowe duże kwiaty. Kompozycja utrzymana w żywych kolorach.

² Historia i opis z kart ewidencyjnych zabytków oraz z wpisu do rejestru zabytków.

Boże Narodzenie

Osią kompozycji jest Dzieciątko Jezus, leżące na sianku przykrytym białym prześcieradłem. Z lewej siedzi Matka Boska w białej sukni, z głową okrytą białą chustą, przez rękę przerzucony ciemnoniebieski płaszcz. W głębi św. Józef w cieniu, w szacie w kolorze ciemnej ochry, przed nim leżą wół i osioł. Po prawej trzej pasterze, jeden klęczy, dwaj stoją; szaty mają krótkie w odcieniach brązów i ciemnej zieleni. Pośrodku nad Dzieciątkiem chór aniołów z rozpostartymi skrzydłami, w pastelowej tonacji ugrów z różowościami. W zbliżonej kolorystyce obłoki na tle błękitnego nieba.

Pieta

Centralnie usytuowana Pieta. Matka Boska w sukni w tonacji czerwieni i ciemnoniebieskim płaszczu z białym podbiciem, pochylona głowa okryta maforionem, rękami podtrzymuje oparte ramionami o jej kolana ciało Chrystusa. Smukłe muskularne ciało ułożone na białym płótnie, z przykrytymi płótnem biodrami, ułożone diagonalnie; u stóp klęczy Maria Magdalena, pochylona z dłońmi przy twarzy- jest w białej sukni i ciemnobłękitnym płaszczu. Po prawej stronie krzyż (widoczny fragment), przy nim klęczą Józef z Arymatei i Nikodem w szatach koloru ochry i ciemnoczerwono- brązowej. W tle miasto rozciągające się w dolinie.

Koronacja Matki Boskiej

Bóg Ojciec w białej, fałdzistej szacie przedstawiony jako starzec z siwą brodą i wąsami. Po prawicy Chrystus w czerwonej szacie z odsłoniętą piersią, młoda twarz okolona ciemnym zarostem, włosy ciemne. Na lewo u ich stóp klęczy Matka Boska z pochyloną głową ujętą z profilu, w białej sukni i ciemnoniebieskim płaszczu. Nad jej głową Bóg Ojciec trzyma koronę. U góry unosi się gołębica Ducha Świętego. Po prawej grupa lecących aniołów w jasnych szatach koloru błękitów i róży oraz ugrów. Po lewej anioły w obłokach. Niebo błękitne z obłokami w odcieniach lekkiego różu.

Zwiastowanie Zachariaszowi

Zachariasz w obszernej szacie koloru ochry, z rozłożonymi rękoma, klęczy na posadzce przed ołtarzem, zwrócony jest w prawo, składa ofiarę kadzielną. Na stopniu ołtarza stoi lampa wydzielająca rozproszone światło. Ołtarz koloru ciemnej terakoty. W głębi ukazuje się archanioł Gabriel w rozwianej, błękitnej szacie, z rozpostartymi rękoma rozchylając kotarę szarofioletowej barwy. Niebo za nim błękitne z ugrowymi obłokami. Z lewej arkada wejścia do świątyni, w prześwicie grupa ludzi w szatach o przewadze niebieskiej tonacji.

Nauczanie

Św. Jan Chrzciciel w skórze jasnobrązowej do kolan, przepasanej pasem, z kijem pielgrzymim w prawej ręce. Zwrócony w prawo w ujęciu 3/4, głowa z profilu, włosy i zarost ciemne. Lewą rękę wyciąga przed siebie, w kierunku słuchających go ludzi. Zgrupowani są po prawej

diagonalnie, siedzący i stojący, niewiasty i mężczyźni. Szaty mają zróżnicowane kolorystycznie w odcieniach zieleni, brązów, bieli i różów. Na pierwszym planie stojący, siwy starzec w szacie barwy ochry. Z lewej nadchodząca postać w błękitno-zielonkawych szatach. Tłem jest piasek w tonacji bieli z odcieniami ugrów, różów i beżów z akcentami brązów. W głębi intensywna, niska zieleń i ugry, wyżej błękitne niebo z obłokami cieniowanymi różem.

Napominanie Heroda

Scena we wnętrzu pałacu Heroda, z kolumną pośrodku; po lewej Herod siedzący z Herodiadą na tronie, po prawej Jan Chrzciciel z laską pielgrzyma w lewej ręce. Jest w białej sukni po kolana i brązowej skórze przepasanej pasem; prawą rękę unosi do góry w geście podkreślającym wagę głoszonych słów. W postaciach siedzących na tronie wyraźne poruszenie. Herod opiera rękę na poręczy fotela i lekko się unosi, Herodiada zwraca się postacią ku Herodowi, kładąc rękę na jego piersi – obydwójce wpatrzeni w Św. Jana. Herod w płaszczu w tonacji czerwieni, suknie Herodiady w kolorach bieli, ochry i zieleni. Nad tronem podwieszona tkanina w odcieniach ochry, na stopniu rozłożona skóra lamparcia. Poręcz tronu w kształcie gryfa.

Ścięcie Jana Chrzciciela

Scena we wnętrzu więzienia. Ciało św. Jana ułożone horyzontalnie po lewej, odziane w skórę, z szyi wypływa krew. Kat wyciera płaszczem miecz, jego postać okryta cieniem, szaty w zgaszonych barwach szarości i zieleni. Z otwartego wejścia po prawej światło pada na Salome, usytuowaną pośrodku kompozycji. Idzie ku schodom trzymając oburącz misę z głową Św. Jana. Ubrana w czerwony płaszcz z ugrowym ornamentem na głowie biała chusta przytrzymywana diademem. Kolorystyka wnętrza w odcieniach brązu i ochry.

Św. Piotr i Św. Paweł w medalionach na ścianie zachodniej

Św. Piotr w półpostaci, frontalnie, głowa 3/4 w lewo i uniesiona ku górze. Siwe włosy i zarost. Ręce złożone na piersiach ze splecionymi palcami. Szaty w tonacji szarozielonej. Tłem jest ciemnobłękitne niebo z szarobiałymi obłokami. Rama kolista ugrowa o motywach dekoracyjnych nawiązujących do rokoka. Poniżej medalionu trzy anioły o ciemnych karnacjach dźwigają odwrócony, brązowy krzyż. Na lewo od nich czwarty anioł trzyma klucz. Skrzydła aniołów cieniowane zielono-błękitne. Kompozycja na ścianie zachodniej lewej nawy, nad ołtarzem.

Św. Paweł w półpostaci, zwrócony lekko w prawo, głowa uniesiona. Twarz szczupła, wysokie tysejące czoło, włosy i zarost ciemne, broda w klin, krótko przycięte bokobrody, wąsy długie, opuszczone ku dołowi. Szaty w odcieniach brązu z czerwienią. W prawej ręce trzyma przy piersi miecz. Tło w tonacji ciemnych błękitów z białoszarymi obłokami. Rama kolista ugrowa z ornamentami nawiązującymi do rokoka. Poniżej dwie główki anielskie i dwa anioły trzymające otwartą księgę (litery częściowo zatarte). Karnacja aniołów ciemna, skrzydła

zielonkawo-błękitne. Kompozycja na ścianie zachodniej w prawej nawie nad nagrobkiem Fredrów.

Polichromia- ADORACJA NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU na ścianie tęczowej

Centralnie barokowa monstrancja z hostią na błękitnym tle, okolona obłokami białymi z lekką domieszką ugru, od góry półkolem główki anielskie. Przestrzeń ściany tęczowej (nad gzymsami) wypełnia błękit nieba z cieniowanymi, białymi obłokami, wśród których z obydwu stron nadlatują adorujące anioły. Z prawej anioł z trybularzem w ręce, w jasnozielonej sukni z rozpostartymi skrzydłami cieniowanymi bielą i błękitem. Lecące za nim anioły w tonacjach różu i ochry. Adorujący anioł z lewej z puszką na komunikanty w ręce w sukni ugrowo-złocistej, skrzydła cieniowane błękitem. Anioły na dalszym planie w odcieniach ochry, błękitów i zieleni.

Polichromia- MUZYKUJĄCE ANIOŁY na ścianie zachodniej

Na tle błękitnego nieba, w kłębiących się obłokach, lekko cieniowanych ugiem, anioły grające na fanfarach, trąbach, skrzypcach, talerzach i bębenu, swobodnie rozmieszczone wśród niebiańskiej przestrzeni, pomiędzy nimi główki anielskie. Przewodzi im centralnie usytuowany anioł z nutami. Kolorystyka polichromii bardzo jasna, biało- błękitna z lekkimi akcentami barwnymi skrzydeł anielskich w tonacji beżów i zieleni. Kompozycja na chórze muzycznym, nad organami i oknem.

1.2. BUDOWA TECHNOLOGICZNA I STAN ZACHOWANIA

Polichromia baldachim ok. 1730 r.

Polichromia na drugim filarze po prawej (południowej) stronie wykonana została w technice fresku. Kompozycja malarska, stanowi pozostałość po barokowym wystroju katedry.

Polichromia jest zakurzona, pokryta licznymi zabrudzeniami i przebarwieniami, które powodują zaciemnienie pierwotnie barwnej dekoracji, a poprzez to obniżenie efektu estetycznego. Występują drobne ubytki warstwy malarskiej.

Detale architektoniczne i polichromia w nawach

Detale architektoniczne wykonane w zaprawie, polichromowane i złożone (szlagmetal ?)
Polichromia w nawach autorstwa Tadeusza Popiela ok. 1092 r. wykonana w technice fresku oraz klejowo-woskowej, uzupełnianej techniką olejną.

1.3. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

W ramach prac konserwatorskich przy polichromiach w kościele przewiduje się wykonanie prac badawczych na obecność historycznych polichromii w nawach kościoła. Badania te obejmą też wnętrza zakrystii i skarbcu. Wykonane zostaną metodą odkrywkową. Jeżeli po wykonaniu badań w najbliższym czasie nie będą wykonywane prace konserwatorskie to miejsca odkrywek zostaną uzupełnione tynkiem i scalone kolorystycznie. Prace badawcze przewiduje się wykonać przed rozpoczęciem prac konserwatorskich z rusztowań przejezdnych oraz etapowo w miejscach gdzie będą prowadzone aktualne prace konserwatorskie z rusztowań stacjonarnych.

Program prac konserwatorskich zakłada konserwację i restaurację polichromii Tadeusza Popiela w nawach oraz historycznego malowidła zachowanego na filarze. W przypadku odnalezienia podczas badań starszych polichromii w nawach, zakrystii i skarbcu przewiduje się poddanie ich konserwacji zgodnie z czynnościami niniejszego programu prac konserwatorskich, zależnie od decyzji komisji konserwatorskiej.

PROGRAM PRAC BADAWCZYCH NA OBECNOŚĆ HISTORYCZNYCH POLICHROMII W NAWACH, ZAKRYSTII I SKARBCU

- Wykonanie dokumentacji stanu zachowania: dokumentacja opisowa i fotograficzna.
- Wstępne oczyszczenie powierzchni z warstw kurzu i brudu.
- W przypadku odkrycia polichromii płaszczyznowe poszerzenie odkrywek.
- Wykonanie badań laboratoryjnych pobranych próbek.
- Opracowanie stratygrafii warstw malarskich.
- Zabezpieczenie i utrwalenie odstoniętych polichromii.
- Analiza wyników badań, przedstawienie komisji konserwatorskiej.
- Ewentualne wykonanie pisemnego sprawozdania z prac badawczych.

PROGRAM KONSERWACJI I RESTAURACJI WYSTRÓJU ŚCIAN - POLICHROMIE NA ŚCIANACH, SKLEPIENIACH I DETALACH ARCHITEKTONICZNYCH (DEKORACJA MALARSKA ISTNIEJĄCA, EWENTUALNIE UJAWNIONA W TRAKCIE BADAŃ KONSERWATORSKICH)

- Wykonanie dokumentacji stanu zachowania, prace badawcze i przygotowawcze (dokumentacja opisowa i fotograficzna).
- Rozszerzenie badań sondażowych na obecność historycznych tynków i polichromii w celu rozpoznania budowy technologicznej, stanu zachowania i historii zabytku.
- Analiza dostępnych, archiwalnych materiałów źródłowych.
- Odkurzenie całej powierzchni polichromii z brudu /pędzel włosiowy i odkurzacz/
- Utrwalenie pudrującej się warstwy malarskiej (roztworem Paraloidu B - 72 w etanolu - procentowość środka zostanie dobrana indywidualnie)
- Odczyszczenie polichromii - czyszczenie miękkimi pędzlami i gąbkami wiszab, detergentem z wodą oraz mieszaninami rozpuszczalników (środki dobrane na podstawie wykonanych prób)
- Podklejenie złuszczonej warstwy malarskiej - wodną emulsją żywicy akrylowej - Primal AC 33, lub Vinavil NPC emulsja na bazie polioctanu winylu
- W wypadku spękań konstrukcyjnych wykonanie iniekcji (Oxal MC MC-Bauchemie) i zszywania w technologii HeliFix lub StatiCal.
- Zbadanie powierzchni ścian i sklepienia na występowanie ewentualnych odspojień.
- Ewentualnie podklejenie odspojień oraz konsolidacja tynku - Ledany (w wypadku głębszych odspojień) lub wodną emulsją żywicy akrylowej - Primal AC 33 (w wypadku płytszych odspojień), metodą iniekcji.
- Poszerzenie spękań.
- Uzupelnienie głębszych ubytków tynku zaprawą wapienno – piaskową. Uzupelnienie drobnych ubytków szpachlą na bazie dołowanego, ewentualnie zaprawą zbliżoną do parametrów obecnych tynków (UniversalPutz lub Dolomitspachtel KEIM).
- Położenie pobiąty.
- Scalenie kolorystyczne partii przedstawiających malowideł przy pomocy znaków graficznych - kropek i z użyciem roztworu Paraloidu B - 82 w etanolu i suchych pigmentów prod. KREMER (paleta malarstwa ściennego) ewentualne użycie farb akwarelowych lub farby odwracalne Reversil prod. KEIM
- w partiach tła uzupelnienie ubytków przy pomocy rozwibrowanej plamy scalającej, farba odwracalna (farba na bazie wapna dołowanego np. Romanit KEIM).

ZŁOCENIA NA DETALACH ARCHITEKTONICZNYCH I SZTUKATERIACH (KAPITELE PILASTRÓW, ORNAMENTY)

- Usunięcie przemalowań i wtórnych nawarstwień.
- Uzupelnienie ubytków zaprawą mineralną.
- Położenie podkładu w kolorze żółtego pulmentu (akryl).
- Opracowanie powierzchni i położenie warstwy izolacyjnej (trzy warstwy szelaku).
- Wykonanie złocień – w technice uznanej na podstawie badań za oryginalną (złoto/szlagmetal, mixtion/pulmenty).
- Ewentualne zabezpieczenie antykorozyjne (np. Caponlack) jeżeli techniką oryginalną okaże się imitacja złocień.

2. PROGRAM KONSERWACJI I RESTAURACJI DREWNIANYCH BOAZERII Z ŁAWKAMI W STREFIE COKOŁOWEJ

2.1. OPIS

Dolne partie ścian w nawach kościoła pokryte są drewnianymi boazeriami, częściowo połączonymi z ławkami. Boazerie zdobione prostokątnymi płytkami w profilowanych obramieniach, zwieńczone na całej długości profilowaną listwą.

2.2.

BUDOWA TECHNOLOGICZNA

Boazerie i ławki wykonane z drewna, politurowane.

2.3.

STAN ZACHOWANIA

Na boazeriach oraz ławkach widoczne są zabrudzenia, przetarcia warstwy ochronnej oraz zmatowienie powierzchni. Wskutek wieloletniego użytkowania obiektów krawędzie, siedziska oraz miejsca narażone na bezpośredni kontakt z otoczeniem uległy przetarciu a warstwa wykończeniowa wypłowieniu. Struktura drewniana uległa osłabieniu i poluzowaniu głównie wskutek działalności owadzych szkodników drewna oraz zmiennych warunków wilgotnościowych panujących w kościele. Miejscowo widoczne są wgłębienia i ubytki mechaniczne.

2.4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DREWNIANYCH BOAZERII Z ŁAWKAMI

- Wykonanie dokumentacji stanu zachowania przed konserwacją.
- Ewentualnie oznakowanie poszczególnych elementów boazerii i ławek przed demontażem.
- Ewentualny demontaż boazerii i ławek i transport do pracowni konserwatorskiej.
- Odczyszczenie i odkurzenie lica i odwrocia boazerii oraz ławek.

- Trucie i zabezpieczenie drewna przed działaniem owadzych szkodników drewna (rozpuszczalnikowym środkiem biobójczym np. Hylotox Plus).
- Wymiana najbardziej zdegradowanych elementów konstrukcji i sycerki.
- Impregnacja spróchniałych elementów np. PU-Holzverfestigung Remmers
- Uzupelnienie ubytków sycerki w drewnie sezonowanym odpowiedniego gatunku
- Sklejenie pęknięć i odspojień w drewnie.
- Scalenie kolorystyczne (nowo wstawione fleki i przebarwienia).
- Ewentualny montaż boazerii i ławek (w przypadku wcześniejszego demontażu)
- Położenie nowej warstwy zabezpieczającej zależnie od wyniku badań (szelak, воск, lakier).

3. SPIS FOTOGRAFII

- Fot. nr 1.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Polichromia baldachim ok. 1730 r.** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 2.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Polichromia i detal architektoniczny w nawie głównej.** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 3.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Polichromia i detal architektoniczny w nawie głównej – ściana tęczowa.** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 4.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Detal architektoniczny w nawie głównej.** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 5.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Polichromia w nawie bocznej południowej.** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 6.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Polichromia w nawie bocznej południowej- ściana zachodnia Św. Piotr.** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 7.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Boazerie w nawie południowej .** Stan przed konserwacją.
- Fot. nr 8.** Bazylika Archikatedralna w Przemyślu. **Boazerie w nawie głównej .** Stan przed konserwacją.